

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland na (huiselijk) geweld: een vergelijking tussen slachtoffers van huiselijk geweld en slachtoffers van niet-huiselijk geweld

Aarten, P.; Doorn, A.J. van; Kunst, M.J.J.; Moons, E.A.L.M.G

Citation

Aarten, P., Doorn, A. J. van, Kunst, M. J. J., & Moons, E. A. L. M. G. (2025). Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland na (huiselijk) geweld: een vergelijking tussen slachtoffers van huiselijk geweld en slachtoffers van niet-huiselijk geweld. *Tijdschrift Voor Veiligheid*, 24(1), 22-41. doi:10.5553/TvV/.000078

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4283430>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland na (huiselijk) geweld: een vergelijking tussen slachtoffers van huiselijk geweld en slachtoffers van niet-huiselijk geweld

Pauline Aarten, Janne van Doorn, Maarten Kunst & Elke Moons

In dit onderzoek is het verschil in ontvangen hulpverlening tussen slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld door Slachtofferhulp Nederland (SHN) in de periode 2017-2021 onderzocht middels microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De resultaten suggereren dat beide groepen zowel demografisch als qua hulpbehoeften verschillen. Slachtoffers van huiselijk geweld waren voornamelijk vrouwen, waren gemiddeld ouder, hadden een lager sociaaleconomische status en betroffen vaker eenoudergezinnen ten tijde van hun aanmelding bij SHN dan slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Slachtoffers van niet-huiselijk geweld werden voornamelijk door de politie doorverwezen, terwijl slachtoffers van huiselijk geweld vaak eerst hulp zochten via andere kanalen zoals huisartsen of maatschappelijk werkers voordat ze bij SHN terechtkwamen. Het type hulpverlening verschilde ook: informeren was de meest voorkomende dienst voor beide groepen, maar juridische ondersteuning kwam daarna het vaakst voor bij slachtoffers van huiselijk geweld. Psychosociale ondersteuning was minder gebruikelijk bij huiselijk geweld. Slachtoffers van niet-huiselijk geweld maakten gebruik van de juridische en psychosociale ondersteuning en het minst van de ondersteuning bij het verhalen van schade. Op basis van deze inzichten worden aanbevelingen gedaan voor de praktijk en vervolgonderzoek.

1 Inleiding

Huiselijk geweld is een van de meest voorkomende vormen van geweld in Nederland, met ruim één miljoen slachtoffers per jaar. In de Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Grensoverschrijdend Gedrag (PHGSG) uit 2024 gaf 9% van de bevolking van 16 jaar of ouder aan in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer te zijn geweest van één of meer vormen van huiselijk geweld (Derksen et al., 2024). 6% gaf zelfs aan structureel – dat wil zeggen: minstens één keer per maand – slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld. Bij huiselijk geweld gaat het om verschillende vormen van geweld, waaronder stalking en fysiek, psychisch, seksueel en financieel geweld, dat in afhankelijkheidsrelaties plaatsvindt en betrekking kan hebben op zowel kinderen, volwassenen als ouderen (Janssen, 2023; Lünemann & Steketee, 2023). De gevolgen van huiselijk geweld zijn ernstig en veelomvattend. Zo kunnen slachtoffers van huiselijk geweld psychische aandoeningen ontwikkelen, zoals depressie, angststoornissen en chronische stress (Campbell, 2002; Lünemann et al., 2020). Kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld ont-

wikkelen vaker emotionele en gedragsproblemen. Ook lopen ze groter risico om de cyclus van geweld voort te zetten in hun eigen relaties (Holt et al., 2008; Lünne-mann & Pels, 2013). Zowel de hierboven geschetste omvang als de impact van huiselijk geweld maakt het een vraagstuk dat prioriteit vraagt en krijgt in de wetenschap en praktijk.

Onze (wetenschappelijke) kennis over huiselijk geweld is de afgelopen jaren flink toegenomen en het is nationaal, regionaal en lokaal een belangrijk speerpunt geworden in de wetenschap, beleid en praktijk. Met de komst van landelijke actieprogramma's zoals 'Geweld hoort nergens thuis' (2018-2021), de Wet tijdelijk huisverbod (2009), de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (2019), de komst van het integraal advies- en meldpunt Veilig Thuis (2015) en de toename in gespecialiseerde hulpverleningsorganisaties is er steeds meer aandacht en erkenning voor slachtoffers van huiselijk geweld in de Nederlandse samenleving. Tegelijkertijd ontbreekt kennis over wat deze groep slachtoffers kenmerkt en in hoeverre / op welke vlakken hulpverlening verschilt voor slachtoffers van huiselijk geweld versus niet-huiselijk geweld. Eerder onderzoek signaleert dat het bij huiselijk geweld vaak gaat om complexe multiproblematiek (Bruning et al., 2021; Steketee et al., 2020) en dat het een langer tijdsverloop kent dan andere geweldsdelicten (Derksen et al., 2024), maar onduidelijk is in hoeverre dit zich vertaalt naar andere behoeften en invulling van hulpverlening. Het onderhavige onderzoek betreft derhalve een eerste verkenning van demografische kenmerken en hulpverlening(sbehoefte) door Slachtofferhulp Nederland bij slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld.

2 Slachtofferhulp Nederland

Slachtofferhulp Nederland (hierna: SHN) is een organisatie die slachtoffers ondersteunt na ingrijpende gebeurtenissen, zoals misdrijven, verkeersongevallen en calamiteiten. De organisatie biedt gratis hulp op emotioneel, praktisch en juridisch gebied, afgestemd op de behoeften van het slachtoffer. In 2024 heeft SHN ruim 273.000 mensen geholpen, in de lijn van een continue stijging in de afgelopen jaren (SHN Jaarverslag, 2024). De continue toename wordt toegeschreven aan een grotere doorverwijzing door politie en Openbaar Ministerie. SHN is daarmee één van de grootste slachtofferorganisaties in Nederland.

De organisatie verleent diverse diensten aan slachtoffers van criminaliteit en ongevallen. Na een ingrijpende gebeurtenis, zoals een misdrijf, ongeval of geweldsincident, biedt SHN slachtoffers informatie over de volgende stappen die zij kunnen ondernemen. Ook biedt SHN emotionele hulp. Dit kan gaan om een luisterend oor, gesprekken over wat er is gebeurd, en hulp bij het omgaan met angst, verdriet of boosheid. Indien nodig verwijzen ze door naar gespecialiseerde psychologische hulpverlening. SHN begeleidt ook slachtoffers in het strafproces. Ze helpt bij het doen van aangifte, informeert over rechten in het strafproces en ondersteunt bij het indienen van een vordering tot schadevergoeding. Ook biedt ze hulp bij het schrijven van een slachtofferverklaring en vraagt ze indien nodig beschermingsmaatregelen aan, zoals contactverboden. Daarnaast kunnen slachtoffers bij SHN

terecht voor praktische zaken, zoals contact zoeken met de verzekeraar. Ook geeft SHN advies over hoe slachtoffers kunnen omgaan met de gevolgen van het misdrijf in het dagelijks leven. Via hun website biedt SHN digitale hulpmiddelen en zelf-hulpmodules. Slachtoffers kunnen hier op een laagdrempelige manier informatie vinden, advies op maat krijgen en hulp krijgen zonder dat ze direct contact hoeven op te nemen met een medewerker. Als laatste biedt SHN gespecialiseerde hulp bij gebeurtenissen zoals seksueel geweld, huiselijk geweld, stalking, verkeersongelukken, moord en doodslag, en bij rampen of grote incidenten. De hulp wordt afgestemd op de specifieke behoeften van het slachtoffer. Voor huiselijk geweld specifiek biedt SHN slachtoffers een breed scala aan ondersteuningsdiensten die gericht zijn op veiligheid, verwerking en het versterken van hun positie, zoals het geven van informatie of het bieden van juridische ondersteuning (zie ook Van Doorn et al., n.n.g.). Hoewel SHN geen acute opvang of directe crisisinterventie verzorgt, zoals Veilig Thuis dat coördineert, speelt de organisatie een belangrijke rol in de nazorg en begeleiding van slachtoffers.

SHN werkt in ketensamenwerking met organisaties als de politie, het Openbaar Ministerie en zorginstellingen, met als doel een geïntegreerd en afgestemd hulptraject te realiseren waarin de behoeften van slachtoffers centraal staan en zowel psychosociale als juridische ondersteuning geborgd is. Via de politie, zorginstellingen of op eigen initiatief komen slachtoffers in contact met SHN. Uit een eerder onderzoek blijkt dat slachtoffers van huiselijk geweld vooral via een externe partij – zoals een zorginstelling – of via de politie bij SHN terechtkomen (Van Doorn et al., 2025).

In dit artikel richten we ons specifiek op slachtoffers van (niet-)huiselijk geweld die in contact zijn gekomen met SHN. Hoewel organisaties zoals Veilig Thuis landelijk bekend staan als centrale meldpunten voor huiselijk geweld, is het belangrijk om hun rol scherp te onderscheiden van die van SHN. Veilig Thuis fungeert primair als advies- en meldpunt, met als kerntaak het signaleren en coördineren van mogelijke onveilige situaties. Zij biedt echter zelf geen hulpverlening, maar verwijst slachtoffers door naar hulpverlenende instanties, waaronder SHN. De brede doelgroep van SHN maakt het mogelijk om slachtoffers van verschillende typen geweld binnen één organisatiecontext te vergelijken, hetgeen zelden mogelijk is binnen organisaties die zich exclusief richten op huiselijk geweld. Bovendien maakt SHN gebruik van een registratiesysteem dat door het CBS is gekoppeld aan aanvullende demografische en sociaaleconomische gegevens. Hierdoor ontstaat een unieke databron waarmee niet alleen de hulpverlening en hulpbehoeften van slachtoffers systematisch in kaart kunnen worden gebracht, maar ook verschillen tussen slachtoffers van huiselijk en niet-huiselijk geweld geanalyseerd kunnen worden in relatie tot achtergrondkenmerken. Dit maakt SHN-data uitermate geschikt voor onderzoek naar hulpbehoeften binnen verschillende slachtoffergroepen, en daarmee vormt het een waardevolle basis voor zowel wetenschappelijke analyse als beleidsontwikkeling.

3 Theoretisch kader

Verschillen in hulpbehoeften tussen slachtoffers van huiselijk en niet-huiselijk geweld zijn herhaaldelijk gesignaleerd in onderzoek en praktijk. Deze verschillen lijken deels verklaard te kunnen worden door de aard van de relatie tussen dader en slachtoffer, de duur en herhaling van het geweld, en de context waarin het plaatsvindt. Waar niet-huiselijk geweld vaak incidenteel plaatsvindt en wordt gepleegd door onbekenden of oppervlakkige bekenden (Wittebrood, 2006), gaat het bij huiselijk geweld veelal om structureel geweld door intimi, zoals partners of familieleden (Derksen et al., 2024). Deze kenmerken kunnen invloed hebben op de verwerking van het geweld, en daarmee ook op de hulpbehoeften van slachtoffers.

Om deze verschillen beter te begrijpen, kunnen theorieën uit de traumapsychologie en sociale psychologie aanvullende inzichten bieden. Zo biedt de *shattered assumptions*-theorie van Janoff-Bulman (1992) een kader om te begrijpen hoe ingrijpende gebeurtenissen de fundamentele aannames die mensen hebben over zichzelf, anderen en de wereld kunnen ontwrichten. De *shattered assumptions*-theorie, ontwikkeld in de jaren negentig van de vorige eeuw, kijkt naar de psychologische impact van traumatische gebeurtenissen op het wereldbeeld en de basisassumpties van individuen. De *shattered assumptions*-theorie stelt dat traumatische gebeurtenissen drie fundamentele overtuigingen kunnen aantasten: het idee dat de wereld rechtvaardig is, dat andere mensen te vertrouwen zijn, en dat je zelf waardevol bent. Slachtofferschap van huiselijk geweld leidt wellicht tot een grotere afname van het geloof in deze assumpties dan slachtofferschap van niet-huiselijk geweld. Bij huiselijk geweld behoort de dader vaak tot de intimi van het slachtoffer, en is bijvoorbeeld een partner, ouder of ander familielid (Derksen et al., 2024). Trauma's die worden ervaren door acties van intieme anderen, op wie het individu moet vertrouwen, kunnen leiden tot verhoogde gevoelens van verraad (DePrince & Freyd, 2002). De ervaring dat iemand die je vertrouwt je schade toebrengt, kan daarbij zeer bedreigend zijn voor het zelfbeeld (Güler et al., 2021). Slachtoffers geven zichzelf soms de schuld van het geweld als een manier om de controle, en daarmee hun wereldbeeld, te herstellen (Lim et al., 2015). Bij niet-huiselijk geweld, waar de daders vooral vreemden of bekenden (niet-intimi) zijn (Wittebrood, 2006), is de kans groter dat slachtoffers het geweld buiten hun controle zien, wat minder invloed heeft op hun zelfbeeld. Daarnaast betreft huiselijk geweld vaak structureel geweld dat zich over een langere periode afspeelt (Derksen et al., 2024). Dit leidt tot een voortdurende ontwrichting van het vertrouwen in relaties en de wereld. Een slachtoffer kan door deze continue stroom van (psychisch) geweld zelfs geïsoleerd raken (Lünnemann, et al., 2024), wat het herstel van assumpties bemoeilijkt. Bij niet-huiselijk geweld is de gebeurtenis vaker eenmalig of sporadisch, waardoor de invloed op de kernassumpties mogelijk minder langdurig en minder diepgaand is.

Tegelijkertijd biedt het *needs-based model* van Shnabel en Nadler (2008) handvaten om de sociale en morele dimensies van slachtofferschap te begrijpen. Het model stelt dat slachtoffers van onrechtvaardigheid vooral behoeften hebben aan *agency* (herstel van controle, autonomie en waardigheid) en *communion* (herstel van sociale verbondenheid en erkenning). Bij huiselijk geweld komt vaak een ster-

ke aantasting van beide behoeften voor: de langdurige dynamiek van onderdrukking en controle kan het gevoel van agency ondermijnen, terwijl de relatie met de dader – vaak een naaste – ook het gevoel van verbondenheid of sociale veiligheid schaadt. Bij niet-huiselijk geweld daarentegen, kunnen slachtoffers de gebeurtenis eerder als extern en willekeurig ervaren, wat de schade aan het zelfbeeld mogelijk beperkt en andere herstelbehoeften met zich meebrengt. Deze verschillen worden eveneens zichtbaar in empirisch onderzoek. Uit een studie van Ten Boom et al. (2008) blijkt dat slachtoffers van huiselijk geweld vaker dan andere slachtoffers behoefte hebben aan relationeel herstel – niet zelden met betrekking tot de dader of het sociale netwerk. Dit sluit nauw aan bij de *communion*-component van het *needs-based* model. Slachtoffers van huiselijk geweld gaven ook vaker aan geen vervolging te wensen, maar bijvoorbeeld een tijdelijke verwijdering van de dader uit huis. Dit impliceert dat ook de wensen met betrekking tot juridische hulpverlening kunnen verschillen tussen beide groepen.

Bij het onderzoeken van hulpbehoeften van slachtoffers is het ook van belang om oog te hebben voor gender, aangezien gender sterk samenhangt met zowel het type geweld als de beleving en gevolgen ervan (WHO, 2021). Huiselijk geweld treft in overgrote meerderheid vrouwen, waarbij vooral mannen de dader zijn (Derksen et al., 2024). Niet-huiselijk geweld daarentegen heeft een meer diverse slachtoffergroep, met relatief meer mannelijke slachtoffers, vooral in de context van openlijk geweld of geweld door onbekenden (Tjaden & Thoennes, 2000; De Vries & Klooster, 2007). Deze verschillen hebben implicaties voor de aard en intensiteit van de hulpbehoeften die slachtoffers ervaren. Vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld rapporteren vaker langdurige en herhaalde geweldservaringen, die gepaard gaan met controle, afhankelijkheidsrelaties en psychologische manipulatie (Johnson, 2008). Deze structurele aard van het geweld leidt tot diepgewortelde gevoelens van machteloosheid, schaamte, en isolement, waardoor zij vaker behoefte hebben aan langdurige psychosociale hulp, veilige opvang en ondersteuning bij het hervinden van autonomie (Postmus et al., 2009; Tierolf et al., 2014) – behoeften die samenhangen met het herstel van aangetaste basisassumpties over zichzelf en de wereld (Janoff-Bulman, 1992) en met het vervullen van de behoefte aan ‘agency’ en ‘communion’ zoals beschreven in het *needs-based* model (Shnabel & Nadler, 2008). Daarentegen ervaren mannelijke slachtoffers van geweld – zeker bij niet-huiselijk geweld – vaker barrières in het zoeken van hulp, deels vanwege gendernormen die emoties als kwetsbaarheid en afhankelijkheid diskwalificeren (Addis & Mahalik, 2003), wat het vervullen van de behoefte aan erkenning en verbondenheid (communion) bemoeilijkt (Shnabel & Nadler, 2008) en de verwerking van trauma belemmert doordat het herformuleren van basisassumpties over zichzelf en anderen wordt gefrustreerd (Janoff-Bulman, 1992). Deze normatieve invloeden kunnen ertoe leiden dat mannen minder snel professionele hulp inschakelen of hun behoeften onderrapporteren.

Bovenstaande suggereert dat er wezenlijke verschillen zijn tussen slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld en dat er een andere aanpak in hulpverlening nodig is voor beide groepen. Intensieve en langdurige hulpverlening lijkt essentieel om tot veiligheid en herstel te komen bij slachtoffers van huiselijk geweld (Steketee et al., 2020; Tierolf et al., 2014).

4 Huidig onderzoek

De aanname dat slachtoffers van huiselijk geweld andere hulpverleningsbehoeften hebben dan slachtoffers van niet-huiselijk geweld kent nog weinig wetenschappelijke onderbouwing. Impliciet wijzen bovenstaande onderzoeken en theorieën naar verschillen in hulpbehoeften tussen huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld, maar de twee groepen zijn tot op heden niet met elkaar vergeleken. Het huidige onderzoek probeert in deze leemte te voorzien. Meer specifiek betreft het huidige onderzoek een vergelijking van hulpverlening door SHN bij huiselijk geweld versus niet-huiselijk geweld, middels microdata verkregen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het gaat daarbij om een vergelijking in de doorverwijzing naar SHN (door een externe partij, politie, of op eigen initiatief), de ontvangen hulp binnen SHN en in de demografische kenmerken van de twee slachtoffergroepen. Door in de analyse naast hulpverlening ook naar demografische kenmerken van de groepen te kijken, kunnen er aanbevelingen gedaan worden over de afstemming van het hulpaanbod die passen bij de desbetreffende groep en diens behoeften.

In het huidige onderzoek staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

- 1 Wat zijn de demografische kenmerken van bij SHN bekende slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld en in hoeverre verschillen deze demografische kenmerken tussen beide groepen?
- 2 In hoeverre verschilt de aard en omvang van professionele contacten bij SHN voor slachtoffers van huiselijk geweld versus niet-huiselijk geweld in de periode 2017-2021?

5 Methode

5.1 CBS-microdata

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek betreffende 'Delictinformatie van cliënten van Slachtofferhulp Nederland' (SHNTAB) aangevuld met type hulpverlening dat slachtoffers van SHN hebben ontvangen (middels een zogenaamd SHN-eindbestand). SHNTAB registreert per jaar hoe vaak en van welke typen delict zij slachtoffer zijn geworden en of er vervolghulp is ingezet. In het SHN-eindbestand staat *welk* type hulpverlening is aangeboden aan het slachtoffer en wanneer vervolghulp is ingezet. In dit artikel staat het type hulpverlening centraal en daarom wordt enkel gekeken naar slachtoffers waar vervolghulp is ingezet. Bijna 72% van de slachtoffers van huiselijk geweld en 66% van de slachtoffers van niet-huiselijk geweld hebben vervolghulp (hierna: hulpverlening) ontvangen van SHN.

Hoewel SHNTAB en het SHN-eindbestand de periode 2006-2022 beslaan, is besloten de periode 2017-2021 te analyseren. De keuze hiervoor is tweeledig: ten eerste was het jaar 2022 ten tijde van de analyses nog niet beschikbaar. Ten tweede is SHN vanaf 2017 een nieuw registratiesysteem voor type vervolghulp gaan hantieren, wat een vergelijking met eerdere jaren bemoeilijkt. Voor een valide vergelijking is daarom gekozen voor de periode 2017-2021.

Voor de persoonskenmerken zijn de GBA-bestanden geraadpleegd. Het databestand GBAPERSONSTAB is gebruikt om geslacht, leeftijd ten tijde van de aanmelding bij SHN en herkomst van slachtoffers te achterhalen. Het databestand GBAHUISHOUDENSBUS is gebruikt om het type huishouden per slachtoffer te bepalen ten tijde van de aanmelding bij SHN. Het databestand SESWOA is gebruikt om de sociaaleconomische status van slachtoffers te achterhalen ten tijde van hun aanmelding bij SHN.

5.2 Onderzoeksgroep

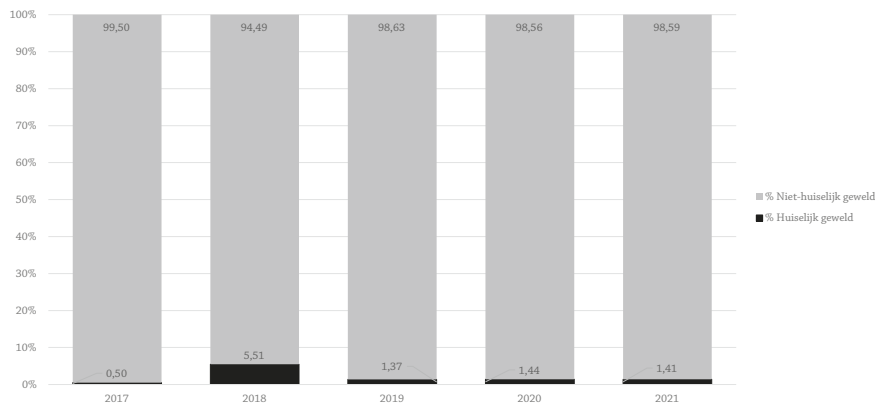
In dit onderzoek kijken we naar slachtoffers van huiselijk geweld en van niet-huiselijk geweld.¹ Conform de definitie van SHN verstaan we in dit onderzoek onder huiselijk geweld ‘geweld dat gepleegd is door een partner, ex-partner, familielid, vriend of vriendin. Dit kan lichamelijk, seksueel of emotioneel zijn. Kindermishandeling en oudermishandeling zijn ook vormen van huiselijk geweld. Eerwraak en iemand uithuwelijken of dwingen om te trouwen vallen onder huiselijk geweld’.² Onder niet-huiselijk geweld vallen alle geweldsdelicten die niet onder de definitie huiselijk geweld vallen.

Het databestand SHNTAB registreert niet alleen slachtoffers (privé of bedrijf) van (gewelds)delicten. Ook getuigen, nabestaanden, betrokkenen en veroorzakers van delicten worden in SHNTAB geregistreerd. Voor dit onderzoek is gekozen om enkel privé slachtoffers te selecteren voor nadere analyses, omdat niet duidelijk is wat onder getuigen en betrokkenen wordt verstaan. Daarnaast bleek voor huiselijk geweld dat dit om zeer kleine aantallen ging ($n = 15$ respectievelijk $n = 21$). Ook bedrijfsslachtoffers zijn uit de analyse gehaald, omdat deze slachtoffers niet voorkomen bij huiselijk geweld. Als laatste keken we enkel naar huiselijk geweld zonder dodelijke afloop en daarom zijn nabestaanden ($n = 21$) uit de analyses gelaten. Om de vergelijking te kunnen maken zijn getuigen, betrokkenen, bedrijfsslachtoffers en nabestaanden ook bij niet-huiselijk geweld uit de onderzoeksgroep verwijderd. In de periode 2017-2021 hebben 4.281 slachtoffers van huiselijk geweld en 205.151 slachtoffers van niet-huiselijk geweld hulpverlening ontvangen van SHN. Dit betrof 0,9% respectievelijk 42% van alle slachtoffers die hulpverlening hebben ontvangen van SHN in deze periode. In Figuur 1 is een overzicht te vinden van alle slachtoffers van huiselijk en niet-huiselijk geweld die in de periode 2017-2021 hulpverlening hebben ontvangen van SHN. Een mogelijke verklaring voor de piek in hulpverlening bij huiselijk-geweldslachtoffers in 2018 zou de toegenomen aandacht voor huiselijk geweld middels landelijke campagnes kunnen zijn alsook de tijdelijke regelingen bij het Schadefonds Geweldsmisdrijven om een schadevergoeding te krijgen en waarbij SHN de aangewezen organisatie was om slachtoffers daarin te ondersteunen (zie ook Van Doorn et al., n.n.g.).

1 We hebben in de analyses ook gekeken naar enkel fysiek geweld binnen de groep huiselijk-geweldslachtoffers en die groep vergeleken met de groep niet-huiselijk-geweldslachtoffers. Dit leverde geen verschillen op met de analyse-uitkomsten voor de gehele groep huiselijk-geweldslachtoffers. Daarom nemen we in de analyses nu de gehele groep huiselijk-geweldslachtoffers mee.

2 Zie www.slachtofferhulp.nl/gebeurtenissen/huiselijk-geweld/#:~:text=Huiselijk%20geweld%20is%20geweld%20gepleegd,ook%20vormen%20van%20huiselijk%20geweld.

Figuur 1 *Verhouding tussen slachtoffers van huiselijk en niet-huiselijk geweld bij SHN in de periode 2017-2021*

5.3 Variabelen melding bij SHN en hulpverlening

Om het contact met SHN en met name de vervolghulp in kaart te brengen is gekeken naar (1) hoe slachtoffers bij SHN terecht zijn gekomen: door een externe partij, politie, of op eigen initiatief, (2) wat voor type hulpverlening / welke SHN-dienst er is verleend, en (3) hoelang het duurde (in dagen) voordat de hulpverlening startte. Het databestand bevatte 43 SHN-diensten. Deze diensten werden onderverdeeld in vier hoofdcategorieën: (1) informeren, (2) psychosociale ondersteuning, (3) juridische ondersteuning en (4) schade verhalen. Specifieke diensten die onder de hoofdcategorie ‘informeren’ vallen, zijn onder andere informatie bieden over het strafproces, slachtofferrechten en herstelbemiddeling, maar ook informatie bieden over het verwerkingsproces en lotgenotencontact. Specifieke diensten die onder de hoofdcategorie ‘psychosociale ondersteuning’ vallen, zijn het bieden van een luisterend oor of het slachtoffer in contact brengen met derden. Specifieke diensten die onder de hoofdcategorie ‘juridische ondersteuning’ vallen, zijn ondersteuning bieden bij het regelen van een beschermingsmaatregel of het opzetten van een klachtenprocedure. Maar ook ondersteuning bij het spreekrecht en tijdens de zitting valt hier onder. Specifieke diensten die onder de hoofdcategorie ‘schade verhalen’ vallen, zijn hulp en ondersteuning bieden bij het invullen van formulieren en aanvragen voor het strafproces, het Schadefonds Geweldsmisdrijven en andere fondsen of verzekeringen (zie ook Van Doorn et al., 2025).

5.4 Demografische kenmerken

De demografische kenmerken die zijn meegenomen in dit onderzoek betroffen geslacht (man/vrouw), leeftijd ten tijde van de melding bij SHN, herkomst, sociaaleconomische status (SES-WOA- score) en type huishouden. Herkomst werd geoperationaliseerd volgens de nieuwe indeling van het CBS, bestaande uit drie categorieën: (1) persoon met Nederlandse herkomst, waarbij de persoon en diens ouders geboren zijn in Nederland, (2) migrant, waarbij de persoon geboren is in het

buitenland, en (3) kind van migrant(en), waarbij de persoon in Nederland is geboren, maar waarbij één of beide ouders in het buitenland zijn geboren.³ Type huishouden geeft weer wat de thuissituatie was van het slachtoffer ten tijde van de melding bij SHN. De sociaaleconomische statusscore (SES-WOA-score) van het slachtoffer betreft een combinatiescore op basis van drie elementen: de financiële welvaart, het opleidingsniveau en het recente arbeidsverleden van het huishouden.⁴ De gemiddelde SES-WOA-score voor heel Nederland is 0. Bij een score lager dan 0 zijn de inwoners minder welvarend en/of lager opgeleid en/of minder langdurig aan het werk.

5.5 Analyses

Om antwoord te kunnen geven op onze onderzoeksvraag zijn analyses gedaan op verschillende 'niveaus', waardoor in de resultaten verschillende groepsgroottes te zien zijn. Allereerst is op individueel niveau gekeken naar (1) de demografische kenmerken van slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld en (2) hoe beide groepen slachtoffers bij SHN terecht zijn gekomen.

Daarna is een verdiepende analyse gedaan over het type hulpverlening, welke geschiedt op zaakniveau. Binnen een zaak is vaak sprake van meerdere typen SHN-diensten, wat maakt dat we op dit niveau met een grotere groep te maken hebben dan op individueel niveau. Middels beschrijvende analyses is gekeken wat voor type hulp slachtoffers hebben gekregen van SHN en hoelang het duurde voordat de hulpverlening startte. De vergelijking tussen de twee groepen – huiselijk geweld versus niet-huiselijk geweld – is gedaan met Chi-kwadraat en *t*-toetsen. De resultaten op zaakniveau worden met visualisaties gepresenteerd.

Conform richtlijnen van het CBS mogen cellen met minder dan een bepaald aantal cases (in het huidige onderzoek tien cases) in de databestanden niet gepubliceerd worden, om identificatie/herleidbaarheid van slachtoffers te voorkomen. Derhalve was het niet voor alle variabelen – en met name de specifieke SHN-diensten – mogelijk om op detailniveau de resultaten te beschrijven.

6 Resultaten

6.1 Demografische kenmerken

Zoals Tabel 1 laat zien zijn er verschillen in demografische kenmerken tussen slachtoffers van huiselijk geweld en slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Als we kijken naar het genderspect, zien we dat slachtoffers van huiselijk geweld voornamelijk vrouw waren, terwijl iets meer dan de helft van de slachtoffers van niet-huiselijk geweld man waren, $\chi^2(1) = 3203,27, p < 0,001$. Deze gevonden relatie tussen geslacht en type geweld is echter klein ($\phi = 0,12$). Slachtoffers van huiselijk geweld waren bovendien iets ouder wanneer zij zich melden bij SHN dan slachtoffers van niet-huiselijk geweld, $t(4518) = -6,262, p < 0,001$. Ook hier is de effectgrootte klein

3 Voor meer informatie zie: www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2022/nieuwe-indeling-bevolking-naar-herkomst/4-de-nieuwe-indeling-naar-geboren-in-nederland-en-herkomstland.

4 Voor meer informatie zie: www.cbs.nl/nl-nl/faq/infoservice/hoe-interpreteer-je-de-ses-woa-scores-en-hoe-zijn-deze-bepaald-.

(Cohen's $d = 0,08$). Slachtoffers van huiselijk geweld hadden een lager SES dan slachtoffers van niet-huiselijk geweld ($-0,78$ versus $-0,47$), $t(2427) = 15,799$, $p < 0,001$. De effectgrootte tussen SES en type geweld is gemiddeld (Cohen's $d = 0,32$). Ook wat betreft herkomst zien we statistisch significante, maar zeer kleine verschillen, waarbij de helft van de slachtoffers van huiselijk geweld een Nederlandse herkomst had in tegenstelling tot twee derde van de slachtoffers van niet-huiselijk geweld, $\chi^2(2) = 340,056$, $p < 0,001$, Cramer's $V = 0,02$. Bij slachtoffers van huiselijk geweld betrof het voornamelijk eenoudergezinnen, terwijl het huishouden van slachtoffers van niet-huiselijk geweld voor een derde een paar met kinderen betrof, $\chi^2(6) = 858,147$, $p < 0,001$, Cramer's $V = 0,06$. De helft van de slachtoffers van huiselijk geweld werd via een externe partij aangemeld bij SHN, terwijl dit nog geen 20% betrof in de groep slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Zij werden vooral door de politie aangemeld bij SHN. Het verschil in aanmelding tussen de twee groepen is statistisch significant, maar kent een klein effectgrootte ($\chi^2(2) = 2611,892$, $p < 0,001$, Cramer's $V = 0,11$).

Tabel 1 *Overzicht demografische kenmerken (individueel niveau)*

	Melding huiselijk geweld N = 4.281	Melding niet-huiselijk geweld N = 205.151
	Gemiddelde (SD)	Gemiddelde (SD)
Leeftijd	36,90 (14,20)	35,52 (16,29)
Stat. sig.		^a ***
SES	-0,78 (0,92)	-0,47 (0,95)
Stat. sig.		***
	N (%)	
Geslacht		
Vrouw	3599 (84,1%)	84.021 (41%)
Man	682 (15,9%)	12.1130 (59%)
Stat. sig.		***
Herkomst		
Nederlands	2182 (51%)	127.354 (62.1%)
Kind van migrant(en)	765 (17,9%)	36.702 (17,9%)
Migrant	1.334 (31,1%)	41.095 (20%)
Stat. sig.		***
Huishouden		
Eenpersoonshuishouden	839 (19,6%)	51.078 (24,9%)

Pauline Aarten, Janne van Doorn, Maarten Kunst & Elke Moons

Tabel 1 (Vervolg)

	Melding huiselijk geweld N = 4.281	Melding niet-huiselijk geweld N = 205.151
	Gemiddelde (SD)	Gemiddelde (SD)
Paar zonder kinderen	488 (11,4%)	31.024 (15,1%)
Paar met kinderen	1186 (27,7%)	74.238 (36,2%)
Eenouderhuishouden	1613 (37,7%)	40.401 (19,7%)
Overige huishouden	30 (0,7%)	2355 (1,1%)
Institutioneel huishouden	82 (1,9%)	4494 (2,2%)
Onbekend	43 (1%)	1561 (0,8%)
Stat. sig.	***	
Delict		
Geweld	3951 (95,9%)	205.151 (100%)
Zeden	31 (0,8%)	0 (0%)
Vermogen	138 (3,3%)	0 (0%)
Stat. sig.	n.s. ^b	
Aanmelding SHN via		
Politie	2.025 (47,3%)	152.501 (74,3%)
Eigen initiatief	111 (2,6%)	13.856 (6,8%)
Externe partij	2.145 (50,1%)	38.794 (18,9%)
Stat. sig.	***	

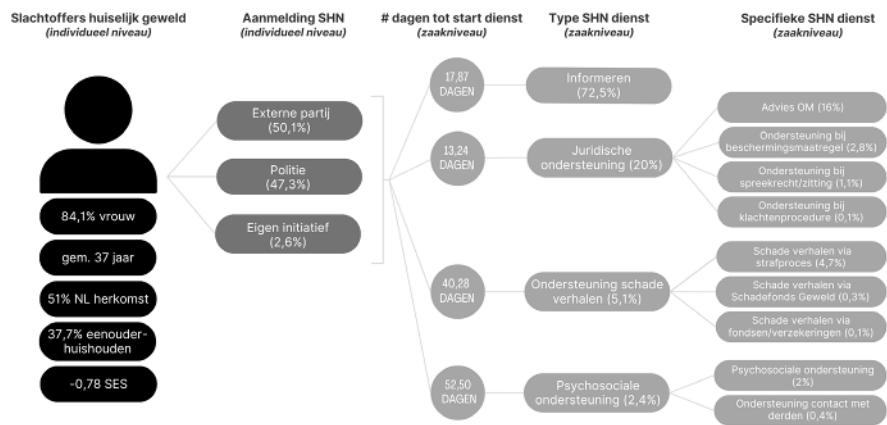
^a *** = $p < 0,001$.

^b n.s. = niet significant

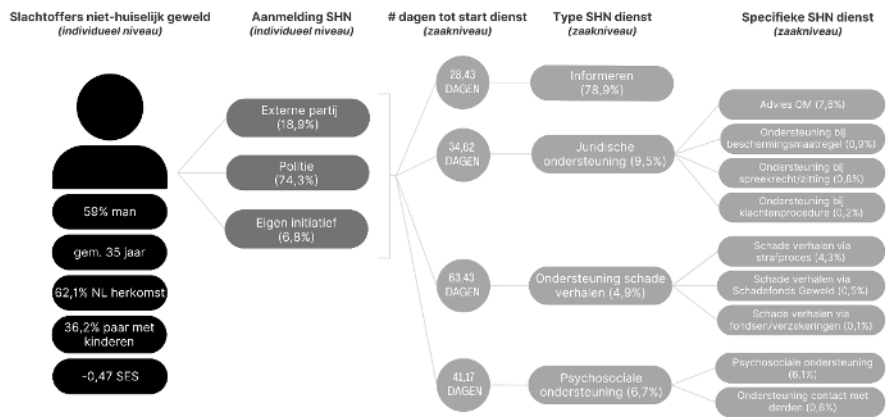
6.2 Type hulpverlening

Ook de hulp die slachtoffers ontvangen van SHN verschilde tussen de twee groepen. Figuur 2a (in detail besproken in Van Doorn et al., n.n.g.) en 2b, en Tabel 2 brengen de hulpverlening aan beide groepen in kaart.

2a Type hulpverlening slachtoffers huiselijk geweld

2b Type hulpverlening slachtoffers niet-huiselijk geweld

Slachtoffers van huiselijk geweld hadden gemiddeld 11,5 diensten ($SD = 10,85$) per melding. Dit is gemiddeld bijna 1 dienst minder dan bij slachtoffers van niet-huiselijk geweld ($M = 12,11$, $SD = 11,80$), $t(27293) = 9,484$, $p < 0,001$. Echter, de effectgrootte is zeer klein (Cohen's $d = 0,003$). Het aantal dagen tussen de aanmelding bij Slachtofferhulp Nederland en de start van een dienst was voor slachtoffers van huiselijk geweld bijna 19 dagen ($SD = 42,26$) en voor slachtoffers van niet-huiselijk geweld bijna 32 dagen ($SD = 52,53$), $t(27746) = 48,51$, $p < 0,001$. Ook hier is de effectgrootte klein (Cohen's $d = 0,25$). Daarnaast bleek voor slachtoffers van huiselijk

Pauline Aarten, Janne van Doorn, Maarten Kunst & Elke Moons

geweld dat alle typen diensten sneller werden opgestart in vergelijking met slachtoffers van niet-huiselijk geweld, met uitzondering van psychosociale ondersteuning.

Tabel 2 Type hulpverlening (zaakniveau)

	Melding huiselijk geweld N = 25.840	Melding niet-huiselijk geweld N = 1.100.548
	Gemiddelde (SD)	Gemiddelde (SD)
# diensten	11,46 (10,85)	12,11 (11,80)
Stat. sig.		a **
# dagen tussen aanmelding en start dienst	18,92 (42,26)	31,97 (52,53)
Stat. sig.		b ***
	N (%)	N (%)
Dienst (algemeen)		
Informeren	18.730 (72,5%)	868.690 (78,9%)
Juridische ondersteuning	5.168 (20%)	104.665 (9,5%)
Ondersteuning schade verhalen	1320 (5,1%)	53.138 (4,9%)
Psychosociale ondersteuning	622 (2,4%)	74.055 (6,7%)
Stat. sig.		***
Dienst (specifiek)		
Informeren	18.730 (72,5%)	868.690 (78,9%)
Juridisch:Advies OM	4.134 (16%)	83.311 (7,6%)
Juridisch: Ondersteuning bij beschermingsmaatregel	724 (2,8%)	9.924 (0,9%)
Juridisch: Ondersteuning bij spreekrecht/zitting	284 (1,1%)	8.941 (0,8%)
Juridisch: Ondersteuning bij klachtenprocedure	26 (0,1%)	2.489 (0,2%)
Schade verhalen via strafproces	1.227 (4,7%)	47.134 (4,3%)
Schade verhalen via Schadefonds Geweldsmisdrijven	79 (0,3%)	5.449 (0,5%)
Schade verhalen via fondsen/verzekeringen	14 (0,1%)	555 (0,1%)

Tabel 2 (Vervolg)

	Melding huiselijk geweld N = 25.840	Melding niet-huiselijk geweld N = 1.100.548
	Gemiddelde (SD)	Gemiddelde (SD)
Psychosociaal: Psychosociale ondersteuning	513 (2%)	67.335 (6,1%)
Psychosociaal: Ondersteuning contact derden	104 (0,4%)	6.432 (0,6%)
Stat. sig.		***

a ** = $p < 0,01$
b *** = $p < 0,001$

Ongeveer driekwart van de diensten aan slachtoffers van huiselijk geweld (72,5%) en niet-huiselijk geweld (79%) betrof informeren. De overige diensten – psychosociale ondersteuning, juridische ondersteuning en ondersteuning bij het verhalen van schade – waren meer evenredig verspreid over slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Dit is niet het geval bij slachtoffers van huiselijk geweld: juridische ondersteuning werd, na informeren, het meest aangeboden aan slachtoffers van huiselijk geweld. Psychosociale ondersteuning kwam het minst voor (2,4%). Het verschil tussen aangeboden diensten per groep is statistisch significant, maar met een zeer kleine effectgrootte ($\chi^2(3) = 3697,65, p < 0,001$, Cramer’s $V = 0,06$).

7 Discussie

In dit artikel is onderzocht in hoeverre slachtoffers van huiselijk geweld verschillen van niet-huiselijk geweld slachtoffers wat betreft demografische kenmerken en hulpverlening(sbehoefte). Hierbij stonden de volgende twee vragen centraal:

- 1 Wat zijn de demografische kenmerken van bij SHN bekende slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld en in hoeverre verschillen deze demografische kenmerken tussen beide groepen?
- 2 In hoeverre verschilt de aard en omvang van professionele contacten bij SHN voor slachtoffers van huiselijk geweld versus niet-huiselijk geweld in de periode 2017-2021?

Wat betreft de eerste onderzoeksvraag viel op dat beide groepen demografisch gezien van elkaar verschilden. Hoewel de effectgrootte tussen de twee groepen op verschillende demografische kenmerken klein was, waren slachtoffers van huiselijk geweld voornamelijk vrouwen, waren ze gemiddeld ouder, hadden ze een lagere sociaaleconomische status en betroffen het vaker eenoudergezinnen ten tijde van hun aanmelding bij SHN dan slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Er waren kleine verschillen in herkomst: 50% van de slachtoffers van huiselijk geweld was van Nederlandse herkomst, vergeleken met 67% van de slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Met andere woorden, de twee groepen verschilden in demografie, wat implicaties kan hebben voor de manier waarop hulp en ondersteuning wordt geboden

aan verschillende groepen slachtoffers. Slachtoffers van huiselijk geweld kunnen bijvoorbeeld door hun lagere sociaaleconomische status te maken krijgen met meerdere uitdagingen, zoals beperkte financiële middelen en minder toegang tot ondersteunende netwerken (Akkermans et al., 2023). Zo is het belangrijk dat zij via laagdrempelige kanalen, zoals huisartsen, scholen, buurtcentra en sociale media, geïnformeerd worden over de beschikbare hulp en hoe zij deze kunnen bereiken. Daarnaast zou het kunnen zijn dat de hulpverlening zich niet enkel beperkt tot het slachtoffer, maar ook eventuele kinderen betreft, gezien huiselijk geweld slachtoffers voornamelijk eenoudergezinnen betreffen.

Wat betreft de tweede onderzoeksvraag vonden we ook, al dan niet kleine, statistisch significante verschillen tussen slachtoffers van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld. Wat betreft de doorverwijzing naar SHN: slachtoffers van niet-huiselijk geweld werden voornamelijk door de politie doorverwezen naar SHN, wat kan betekenen dat deze slachtoffers – in vergelijking met slachtoffers van huiselijk geweld – na het geweldsincident vaak als eerste naar de politie gaan om aangifte te doen. Dit beeld wordt ook geschetst in cijfers van de Veiligheidsmonitor (Akkermans et al., 2022), waaruit blijkt dat 31% van de slachtoffers van geweldsdelicten dit bij de politie heeft gemeld. Na het opnemen van een aangifte of het vaststellen van een misdrijf, kan de politie slachtoffers direct doorverwijzen naar SHN. Dit gebeurt meestal als onderdeel van het standaardprotocol om ervoor te zorgen dat slachtoffers de noodzakelijke steun ontvangen. Dat het percentage doorverwijzingen door de politie bij slachtoffers van huiselijk geweld lager ligt, kan verklaard worden doordat deze slachtoffers doorgaans geen aangifte doen. Uit de PHGSG blijkt dat nog geen 10% naar de politie gaat. Vaak zoeken ze eerst hulp via andere kanalen, zoals via huisarts, psycholoog en soms ook via Veilig Thuis (Derksen et al., 2024). Dat de politie alsnog in beeld is bij deze groep, is te verklaren door het type juridische hulpverlening dat slachtoffers van huiselijk geweld het vaakst hebben ontvangen bij SHN (hieronder verder besproken).

Wat betreft de invulling van het type hulpverlening: informeren was de meest voorkomende dienst, zowel voor slachtoffers van huiselijk geweld als voor slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Het hoge percentage van informerende diensten voor beide groepen slachtoffers kan worden toegeschreven aan de noodzaak om slachtoffers (snel) te voorzien van essentiële informatie over hun rechten, beschikbare hulpbronnen en vervolgstappen na het incident (Kragting et al., 2022). Bovendien, gelet op het *shattered assumptions* (Janoff-Bulman, 1992) en het *needs-based* model (Shnabel & Nadler, 2008), kan het verkrijgen van informatie gezien worden als een poging om controle en voorspelbaarheid terug te winnen, om weer enige grip op hun situatie te krijgen.

Voor slachtoffers van huiselijk geweld, specifiek, was na informeren de meest aangeboden dienst juridische ondersteuning. Dit kan worden verklaard door de complexiteit van huiselijk-geweldssituaties die vaak juridische interventies vereisen, zoals het aanvragen van beschermingsmaatregelen en de strafzaak tegen de pleger (Fischer et al., 2019; Lünemann et al., 2023; Lünemann & Ter Woerds, 2021). Dit verklaart mogelijk ook waarom het hulpverleningstraject bij SHN van huiselijk-geweldslachtoffers sneller werd opgestart dan bij slachtoffers van niet-huiselijk

geweld: de complexiteit en aanhoudende geweldsdreiging vereisen dat hulpverlening snel opgestart wordt.

Opvallend is dat psychosociale ondersteuning minder voorkomt bij slachtoffers van huiselijk geweld dan bij slachtoffers van niet-huiselijk geweld. Dit lage percentage kan worden verklaard door verschillende factoren. Ten eerste kan het zijn dat slachtoffers prioriteit geven aan andere onmiddellijke behoeften, zoals fysieke veiligheid en juridische bescherming, waardoor psychosociale ondersteuning op de achtergrond raakt. Dit idee vindt ook theoretische ondersteuning vanuit het *shattered assumptions* en *needs-based* gedachtegoed: slachtoffers van huiselijk geweld hebben vaak te maken met een langdurige dreiging van geweld binnen hun directe omgeving, waardoor hun assumpties van een 'veilige wereld' en 'goede mensen' drastisch worden geschonden en zij in het bijzonder een sterke behoefte kunnen ontwikkelen aan *agency* (herstel van controle) (Janoff-Bulman, 1992; Shnabel & Nadler, 2008). Hierdoor kan de focus van deze slachtoffers liggen op het herstellen van fysieke veiligheid en juridische bescherming, voordat psychosociale ondersteuning – herstel van verbondenheid – aan de orde is. Een tweede mogelijke verklaring kan gevonden worden in het gegeven dat slachtoffers van huiselijk geweld al diverse ondersteunende instanties hebben geraadpleegd voordat zij in beeld komen bij SHN (zie Mellaard et al. (2024) over het diverse hulpverleningslandschap bij huiselijk geweld), hetgeen bij slachtoffers van niet-huiselijk geweld minder aan de orde is. Zij doen veel eerder aangifte bij de politie dan slachtoffers van huiselijk geweld, waardoor ze, wanneer ze bij SHN terechtkomen, behoefte hebben aan alle vormen van juridische en psychosociale ondersteuning alsook aan ondersteuning in het verhalen van schade. Dit brengt ons terug bij het behoeftenonderzoek dat is uitgevoerd door Ten Boom en collega's (2008), waarin duidelijk wordt dat slachtoffers van huiselijk geweld meer behoefte hebben aan het herstellen van relaties doordat ze bekend zijn met de dader, dan slachtoffers van niet-huiselijk geweld, die met name de geleden schade vergoed willen zien.

7.1 Beperkingen

Het huidige onderzoek kent een aantal beperkingen. Allereerst geeft dit onderzoek een algemeen overzicht van het slachtofferschap van huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld, waarbij het niet mogelijk was om onderscheid te maken tussen de verschillende vormen van huiselijk geweld, zoals partnergeweld en kindermishandeling. Daarnaast waren de aantallen van de verschillende typen huiselijk geweld, waaronder zeden en vermogen, te klein om een vergelijking te kunnen maken. De PHGSG (voor de laatste versie zie: Derksen et al., 2024) toont aan dat huiselijk geweld zeer divers is, waar verbale agressie, psychisch geweld zoals dwangcontrole (intiem terreur), fysiek geweld en seksuele intimidatie onder vallen. Elk type huiselijk geweld vraagt om een andere vorm van hulp en een andere benadering om de veiligheid van slachtoffers te waarborgen (Lünnemann & Steketee, 2023). Hetzelfde geldt voor niet-huiselijk geweld: de categorie niet-huiselijk geweld in het SHN-microdatabestand betrof een opsomming van verschillende vormen van geweld en er was geen uitsplitsing mogelijk, wat een belemmering vormde voor een verdiepende analyse. Iemand die slachtoffer is van een mishandeling waarbij hij/zij

diens neus heeft gebroken zal andere hulpverleningsbehoeften hebben dan een slachtoffer die bedreigd is met de dood en de straat niet meer op durft.

Ten tweede richt het huidige onderzoek zich uitsluitend op de kwantitatieve aspecten van de hulp die SHN biedt. Hierdoor kunnen we geen uitspraken doen over de ervaringen van slachtoffers met de geboden hulp. Deze ervaringen kunnen echter cruciaal zijn geweest voor slachtoffers in het zoeken en aanvaarden van bepaalde (vervolg)hulpverlening, en bieden mogelijk verklaringen voor keuzes die zij hebben gemaakt in het hulpverleningstraject. Daarom hanteren we voorzichtigheid in de interpretatie van 'ontvangen hulp' als indicator van 'behoefte'.

Ten derde bieden de huidige data alleen inzichten in wie naar SHN doorverwijst en welke diensten SHN heeft geboden. Hoewel dit onderzoek laat zien dat de hulpverleningsbehoeften van slachtoffers van huiselijk geweld anders zijn dan de hulpverleningsbehoeften van slachtoffers van niet-huiselijk geweld wanneer ze bij SHN terechtkomen, betreft het slechts een fractie van het hele traject waar slachtoffers van (huiselijk) geweld in terecht kunnen komen (zie ook Van Doorn et al., n.n.g.).

7.2 Aanbevelingen voor beleid en vervolgonderzoek

Allereerst bieden de inzichten in het huidige onderzoek erkenning voor de differentiatie in aanpak tussen huiselijk geweld en niet-huiselijk geweld. De resultaten suggereren dat er wellicht verschillende hulpbehoeften zijn voor deze groepen wanneer ze zich melden bij SHN, wat een aparte aanpak voor huiselijk geweld rechtvaardigt. Tegelijkertijd zouden alle slachtoffers van huiselijk en niet-huiselijk geweld gebaat kunnen zijn bij een verbeterde voorlichting over de beschikbare hulpverleningsmogelijkheden, gezien het gegeven dat informeren de belangrijkste SHN-dienst blijkt.

Er is echter vervolgonderzoek nodig naar type huiselijk geweld en het hulpverleningslandschap. Een mogelijkheid betreft het longitudinaal koppelen van SHN-data aan meerjarige data van de PHGSG. De PHGSG biedt wel inzicht in type huiselijk geweld, waardoor de hulpverleningsbehoeften ook beter in kaart kunnen worden gebracht.⁵ Daarnaast zouden op grotere schaal zogenaamde 'slachtofferreizen' in kaart gebracht moeten worden, waarbij verschillende (juridische en/of hulpverlenings)instanties betrokken zijn. Dergelijke inzichten over het verloop van hulpverlening leert ons over de relatieve bijdrage van diverse hulpverleningsinstanties en in hoeverre dat verschilt tussen typen geweld. Op basis daarvan kan het hulpverleningslandschap anders ingericht worden om beter aan te sluiten bij de behoeften van diverse slachtoffers. Dit is met name voor huiselijk geweld bijzonder belangrijk, gezien het multidisciplinaire landschap waarin vele instanties actief zijn. Het huidige onderzoek is een eerste poging om de hulpverlening bij huiselijk geweld – in vergelijking met niet-huiselijk geweld – in kaart te brengen en dient vooral als basis voor verder onderzoek.

5 Doordat we alleen over SHN-data in de periode 2017-2021 beschikten, konden we enkel een koppeling maken met de PHGSG-meting uit 2020, en was het niet mogelijk om een longitudinaal perspectief toe te passen. Bovendien leverde dit ook onvoldoende matches op om een analyse te draaien.

8 Tot slot

De verschillen in demografische kenmerken alsook de geboden SHN-diensten tussen slachtoffers van huiselijk versus niet-huiselijk geweld impliceren dat voor geweldsslachtoffers niet een one-size-fits-all hulpaanbod nodig is, maar een op maat gemaakt hulpaanbod. Het onderhavige onderzoek dient tegelijkertijd ook als oproep tot actie voor toekomstig onderzoek om zich verder te richten op een gedetailleerde analyse van 'slachtofferreizen' bij (huiselijk) geweld. Op die manier kan er beter inzicht verkregen worden in de (doorverwijzende) rol van verschillende instanties, welke hulpverlening wanneer in beeld komt, en daaraan gekoppeld in hoeverre deze voldoende inspeelt op de behoeften van slachtoffers. Bij deze exercitie hebben zowel slachtoffers als de hulpverlenende instanties zelf baat.

Literatuur

- Addis, M. E., & Mahalik, J. R. (2003). Men, masculinity, and the contexts of help seeking. *American Psychologist*, 58, 5–14.
- Akkermans, M., Kloosterman, R., Moons, E., Reep, C., & Tummers-van der Aa, M. (2022). *Veiligheidsmonitor 2021*. Den Haag: CBS.
- Akkermans, M. et al. (2023). *Armoede en sociale uitsluiting 2023*. Den Haag: CBS.
- Bruning, M. R., Buysse, W., & Piepers, N. (2021). Evaluatie pilot geïntegreerde aanpak huiselijk geweld: Lessons to be learned? *Proces: Tijdschrift voor Strafrechtspleging*, 100(5), 322–336.
- Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *The Lancet*, 359, 1331–1336.
- De Vries, A., & Klooster, E. (2007). *Slachtoffers van geweld: aard, omvang en gevolgen*. Den Haag: WODC.
- DePrince, A. P., & Freyd, J. J. (2002). The intersection of gender and betrayal in trauma. In R. Kimerling, P. Ouimette, & J. Wolfe (Eds.), *Gender and PTSD* (pp. 98–113). The Guilford Press.
- Derksen, E. L. J., Kennis, M. I. J., Kloosterman, J. G., Moons, E. A. L. M. G., & Peters, V. B. M. (2024). *Prevalentiemonitor huiselijk geweld en seksueel geweld 2024*. Den Haag: WODC & CBS.
- Fischer, T., Cleven, I., Struijk, S., & Roggeveen, W. (2019). *Handhaving en veiligheid bij strafrechtelijke contact-, locatie- en gebiedsverboden ter bescherming van slachtoffers*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam – School of Law.
- Güler, A., Bankston, K., & Smith, C. R. (2021). Self-esteem in the context of intimate partner violence. A concept analysis. *Nursing Forum*, 57, 1484–1490.
- Holt, S., Buckley, H., & Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child Abuse and Neglect*, 32(8), 797–810.
- Janoff-Bulman, R. (1992). *Shattered Assumptions: Towards a New Psychology of Trauma*. New York: Free Press.
- Janssen, J. (2023). *Huishoudens van Jan Steen - Over de taak van de politie bij de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties*. Den Haag: Boom Uitgevers.
- Johnson, M. P. (2008). A Typology of Domestic Violence: Intimate Terrorism, Violent Resistance, and Situational Couple Violence. *Gender and Society*, 25(4), 522–524.

Pauline Aarten, Janne van Doorn, Maarten Kunst & Elke Moons

- Kragting, M., Elbers, N., Mooren, T., Spoelstra, M., & Bijleveld, C. (2022). *What works; Psychosociale dienstverlening Slachtofferhulp Nederland*. Amsterdam: NSCR & Arq.
- Lim, B. H. P., Valdez, C. E., & Lilly, M. M. (2015). Making Meaning Out of Interpersonal Victimization: The Narratives of IPV Survivors. *Violence Against Women*, 21(9), 1065–1086.
- Lünnemann, K., Compagner, M., Steketee, M., & de Wildt, R. (2023). *Op zoek naar beschermingsarrangementen bij huiselijk geweld: Een onderzoek naar samenwerking huiselijk geweld in Zaanstreek-Waterland*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Lünnemann, K., Lünnemann, M., & Steketee, M. (2024). *Patroon van dwang en controle is genderspecifiek. Verdiepende analyse derde cohortstudie wat betreft patroon van controle en dwang onder cliënten Veilig Thuis*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Lünnemann, K., & Pels, T. V. M. (2013). *Van generatie op generatie: Een literatuurstudie naar het doorbreken van geweld en de rol van opvoeding* (Wmo Kenniscahier; No. 20). Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Lünnemann, K., & Steketee, M. (2023). Huiselijk geweld in Nederland. In J. van Doorn, J. Brands, M. J. J. Kunst, E. R. Muller, A. Pemberton, & L. van Reemst (Eds.), *Slachtoffers: Onderzoek, beleid en praktijk*. Alphen aan de Rijn: Wolters Kluwer.
- Lünnemann, M. Steketee, M., & Tierolf, B. (2020). *Wat als het geweld niet stopt? Een longitudinale studie naar de langere termijn gevolgen van partnergeweld en kindermishandeling voor kinderen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Lünnemann, K. D. & Woerds, S. ter (2021). *Meer dan een ruzie. Politie in de netwerkaanpak huiselijk geweld*. Den Haag: Sdu Uitgevers, Politie & Wetenschap/Verwey-Jonker Instituut/Nationale Politie.
- Mellaard, A., Aarten, P. G. M., Van Doorn, J., Evertz, K., Klein, M., Van Vliet, J., & Wagemakers, F. (2024). Dubbel slachtoffer? Een multidisciplinaire discussie over het voorkomen van paradoxale situaties voor slachtoffers van partnergeweld. *PROCES*, 2, 78–91.
- Postmus, J. L., Severson, M., Berry, M., & Yoo, J. A. (2009). Women's experiences of violence and seeking help. *Social Work Research*, 33(1), 19–28.
- Shnabel, N., & Nadler, A. (2008). A needs-based model of reconciliation: satisfying the differential emotional needs of victim and perpetrator as a key to promoting reconciliation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94, 116–132.
- Slachtofferhulp Nederland (2024). *Jaarverslag 2024*. Geraadpleegd op 13 april 2025 via www.slachtofferhulp.nl/over-ons/jaarverslag/#:~:text=Jaarverslag%202024,slachtoffers%20verwijzen%20naar%20onze%20organisatie.
- Steketee, M., Tierolf, B., Lünnemann, K. D., & Lünnemann, M. K. M. (2020). *Kwestie van lange adem: Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Tierolf, B., Lünnemann, K., Steketee, M., Drost, L., Verwijs, R., & Jansma, A. (2014). *Doorbreken geweldspatroon vraagt gespecialiseerde hulp. Onderzoek naar effectiviteit van de aanpak huiselijk geweld in de G4*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2000). Extent, nature, and consequences of intimate partner violence. U.S. Department of Justice.
- Van Doorn, J., Aarten, P., Kunst, M., & Moons, E. (2024). Hulpverlening aan slachtoffers van huiselijk geweld door Slachtofferhulp Nederland: een verkenning op basis van CBS-data. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 23(3), 28-46. <https://doi.org/10.5553/TvV.000074>
- Van Doorn, J., Klapwijk, H., & Aarten, P. (n.n.g.). Juridische en psychosociale hulpverlening aan slachtoffers van partnergeweld: Een overzicht van het landschap op basis van slachtofferervaringen.

Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland na (huiselijk) geweld

WHO (2021). *Violence against women prevalence estimates, 2018*. World Health Organization.

Wittebrood, K. (2006). *Slachtoffers van criminaliteit: feiten en achtergronden*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.